

In the name of Allah, the compassionate, the merciful
به نام خداوند بخشنده مهربان

دشمن شناسی از دیدگاه قرآن

پژوهشی قرآنی، پیرامون دشمن شناسی و دشمن ستیزی

سید کمال حسینی

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی و پژوهشی، در گرو نظام منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفی علیه السلام العالمية» به‌عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیرایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون آموزشی و پژوهشی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

فهرست

- پیش‌گفتار ۱۷
- فصل اول: نیازمندی‌های دشمن‌شناسی ۲۳
- ضرورت بحث دشمن‌شناسی ۲۷
- انقلاب اسلامی و ضرورت دشمن‌شناسی ۲۷
- مفهوم دشمن و دشمنی ۲۹
- معنای لغوی دشمن و دشمنی ۲۹
- معنای اصطلاحی دشمن ۳۰
- تضادهای اجتماعی و وجود دشمنان، مایه تکامل جوامع بشری ۳۱
- نگرشی به مکتب سیاسی قرآن کریم در زمینه شناخت دشمنان ۳۴
- جایگاه دشمن‌شناسی ۴۷
- از دیدگاه عقل ۴۷
- از دیدگاه قرآن و روایت ۴۸
- رهاورد بحث دشمن‌شناسی ۵۲
- فصل دوم: گستره بحث دشمن‌شناسی ۵۵
- انسان و ضرورت دشمن‌شناسی ۵۶
- حکومت اسلامی و ضرورت دشمن‌شناسی ۶۱
- پیوند امامت و حکومت ۶۱

- ۶۲ ضرورت حکومت
- ۶۵ دیدگاه قرآن
- ۶۶ دیدگاه روایات
- ۶۶ عقل
- ۶۸ نیروهای اطلاعاتی نمودی از دشمن‌شناسی
- ۷۰ ارزش کار اطلاعات از دیدگاه رسول خدا ﷺ
- ۷۲ قلمرو مسائل اطلاعاتی
- ۷۲ آمادگی دفاعی
- ۷۷ فصل سوم: دشمنان و ویژگی‌ها
- ۷۷ نفس‌شناسی
- ۷۸ اهمیت شناخت نفس
- ۸۰ نفس از دیدگاه آیات و روایات
- ۸۳ خطرات نفس
- ۸۴ هواپرستی به جای خداپرستی
- ۸۵ تزیین زشتی‌ها
- ۸۶ مؤثرترین راه نفوذ شیطان
- ۸۶ اعتراض به خدا
- ۸۶ سقوط از مقام انسانیت
- ۸۷ پشت کردن به حق
- ۸۸ بازداری از قیامت
- ۸۹ ممنوعیت پیروی از هواپرستان
- ۹۰ انحراف از صراط مستقیم
- ۹۳ نفس و فرمان به بدیها
- ۹۴ مبارزه با نفس
- ۹۵ تزکیه نفس
- ۹۶ ترس از خدای متعال

- بازداری نفس از هوا و هوس ۹۶
- خود را به خدا سپردن ۹۸
- کمک خواهی از خداوند متعال ۹۹
- نتایج شیرین مبارزه با نفس ۱۰۳
- شیطان شناسی ۱۰۵
- معنای دو واژه ابلیس و شیطان ۱۰۶
- معنای ابلیس ۱۰۹
- جایگاه شیطان شناسی در قرآن ۱۱۰
- شناسایی ابلیس ۱۱۰
- صفات شیطان ۱۱۴
- ناسپاسی ۱۱۵
- عصیان‌گری ۱۱۵
- خوارکنندگی ۱۱۵
- غرور و نیرنگ ۱۱۶
- جدل ۱۱۶
- تعصب بی جا ۱۱۶
- محدوده دشمنی شیطان ۱۱۷
- شیوه کهنه ابلیس ۱۱۸
- این برنامه از زبان شیطان ۱۲۰
- ابزارهای شیطان ۱۲۱
- وسوسه ۱۲۱
- تزیین اعمال زشت و آرزوهای طولانی ۱۲۴
- ویژه مشرکان ۱۲۵
- برای اسراف‌کاران ۱۲۶
- مخصوص گناه‌کار ۱۲۶
- ویژه جنایت‌کاران ۱۲۶

- ۱۲۶ _____ برای اهل دنیا
- ۱۲۷ _____ محبت امور مادی
- ۱۲۸ _____ سوء ظن به پیامبر ﷺ و مؤمنان
- ۱۲۸ _____ دوستان شیطان صفت
- ۱۲۹ _____ اختلاف افکنی
- ۱۲۹ _____ خودپسندی
- ۱۳۰ _____ وعده به فقر
- ۱۳۲ _____ امر به فحشا
- ۱۳۳ _____ نجوای منفی
- ۱۳۶ _____ شعار شیطان: «وعده‌های دروغین»
- ۱۳۸ _____ حزب شیطان
- ۱۴۰ _____ ویژگی‌های اولیای شیطان
- ۱۴۰ _____ ترسویی
- ۱۴۱ _____ بی‌ایمانی
- ۱۴۱ _____ شرک
- ۱۴۱ _____ سست بنیان
- ۱۴۲ _____ برادران شیطان
- ۱۴۵ _____ آثار پیروی از شیطان
- ۱۴۵ _____ عذاب الهی
- ۱۴۶ _____ سوق به فحشا
- ۱۴۷ _____ شرح
- ۱۴۹ _____ نابودی
- ۱۵۰ _____ عدم تسلیم در برابر حق
- ۱۵۱ _____ کفر
- ۱۵۲ _____ سرگردانی
- ۱۵۴ _____ مبارزه با شیطان

- ایمان ۱۵۴
- توکل ۱۵۴
- ترک معصیت ۱۵۵
- یاد خدا ۱۵۵
- پناه بری به خدا ۱۵۹
- استعاذه از متکبر ۱۵۹
- پناه بردن از شرّ جهالت ۱۶۰
- پناه بری پیامبر به خدا ۱۶۰
- پناه بری در لغزشگاه‌ها ۱۶۳
- دعای مادر برای حفظ فرزند از وسوسه‌های شیطان ۱۶۴
- نفاق شناسی ۱۶۷
- ضرورت شناخت نفاق و منافق ۱۶۹
- معنای نفاق و منافق ۱۷۰
- جایگاه نفاق در قرآن ۱۷۲
- شکل‌گیری نفاق در اسلام ۱۷۳
- تفاوت واژه‌ها با نفاق ۱۷۵
- تفاوت نفاق با دروغ ۱۷۵
- فرق نفاق با تقیّه ۱۷۶
- گونه‌های نفاق ۱۷۶
- ویژگی‌های منافقین ۱۷۸
- ویژگی‌های فردی و روانی ۱۷۹
- بی‌ایمانی ۱۸۰
- تاجران زیان کار ۱۸۱
- زبانی شیرین و قلبی پرکینه ۱۸۲
- عدم نصیحت‌پذیری ۱۸۲
- ترس ۱۸۳

- ۱۸۴ _____ اضطراب
- ۱۸۴ _____ لجاجت
- ۱۸۵ _____ سستی در عبادت
- ۱۸۶ _____ هواپرستی
- ۱۸۷ _____ بهانه‌تراشی
- ۱۸۸ _____ امر به بدی و نهی از خوبی
- ۱۸۸ _____ بخل
- ۱۸۹ _____ خدا فراموشی
- ۱۹۲ _____ ویژگی‌های سیاسی
- ۱۹۲ _____ ارتباط با دشمنان اسلام
- ۱۹۳ _____ کسب عزّت
- ۱۹۵ _____ مرعوبیت
- ۱۹۸ _____ ولایت ستیزی
- ۲۰۰ _____ نپذیرفتن حکومت دینی
- ۲۰۱ _____ مخالفت عملی با اوامر ولایت
- ۲۰۲ _____ حریم شکنی
- ۲۰۳ _____ فرصت طلبی
- ۲۰۵ _____ تحقیر مؤمنان
- ۲۰۶ _____ تشکّل و پیوستگی
- ۲۰۶ _____ ایجاد تفرقه
- ۲۰۸ _____ جنگ روانی
- ۲۰۹ _____ شایعه‌سازی
- ۲۱۰ _____ ویژگی‌های فرهنگی منافقان
- ۲۱۰ _____ خودی جلوه کردن
- ۲۱۰ _____ اظهارات دروغین و ریاکارانه
- ۲۱۲ _____ قسم‌های باطل توأم با چاپلوسی

- ۲۱۲ _____ توجیه‌گری
- ۲۱۳ _____ ظاهرسازی
- ۲۱۴ _____ وعده‌های دروغین
- ۲۱۴ _____ تضعیف باورهای دینی
- ۲۱۶ _____ فریب کاری دین
- ۲۱۶ _____ عدم حقانیت مسلمانان
- ۲۱۸ _____ ویژگی‌های اجتماعی
- ۲۱۹ _____ ادعای اصلاح‌طلبی
- ۲۲۰ _____ کوچک شماری
- ۲۲۰ _____ کینه‌توزی به مؤمنان
- ۲۲۲ _____ روش مبارزه با نفاق
- ۲۲۲ _____ افشاگری
- ۲۲۳ _____ مقابله با زمینه‌های نفوذ
- ۲۲۳ _____ قطع رابطه
- ۲۲۴ _____ گسترش روح تعاون
- ۲۲۵ _____ اتحاد و برادری
- ۲۲۶ _____ بصیرت دینی
- ۲۲۷ _____ مبارزه منفی
- ۲۲۷ _____ عدم حضور در پایگاه فرهنگی و عبادی آنان
- ۲۲۹ _____ عدم شرکت در مراسم آنان
- ۲۲۹ _____ معرفی هر چه بیشتر
- ۲۳۰ _____ مبارزه قهرآمیز
- ۲۳۱ _____ یهودشناسی
- ۲۳۲ _____ شناخت اجمالی چهره یهود
- ۲۳۵ _____ آغاز دشمنی یهود
- ۲۳۷ _____ ویژگی‌های یهود

- ۲۳۷ _____ زراندوزی و مال پرستی
- ۲۳۸ _____ طغیان‌گر
- ۲۳۹ _____ خود خواه و برتری طلب
- ۲۳۹ _____ تکذیب کنندگان و قاتلان انبیا
- ۲۴۰ _____ نفرین شدگان
- ۲۴۰ _____ سنگین دل
- ۲۴۰ _____ عصیان‌گر و متعدی
- ۲۴۰ _____ همیار کفرپیشگان
- ۲۴۰ _____ ناسپاسان از خداوند
- ۲۴۰ _____ جنگ افروزان
- ۲۴۱ _____ خیانت‌پیشه
- ۲۴۱ _____ فساد و تبه‌کاری
- ۲۴۳ _____ شیوه‌های دشمنی یهود
- ۲۴۳ _____ محاصره اقتصادی
- ۲۴۵ _____ کینه افروزی مذهبی
- ۲۴۶ _____ شبه افکنی در حقانیت اسلام
- ۲۴۶ _____ جاسوسی
- ۲۴۷ _____ نفوذ در ارکان رهبری
- ۲۴۸ _____ تبلیغ فرهنگ یهودیت
- ۲۴۸ _____ راه مقابله
- ۲۴۹ _____ کفر و شرک‌شناسی
- ۲۴۹ _____ جایگاه شرک و کفر در قرآن
- ۲۴۹ _____ مشرکان و کفار دشمن خدا و مؤمنان
- ۲۵۳ _____ تمایلات و اهداف کفار و مشرکان
- ۲۵۵ _____ راه مقابله با شرک و کفر

- فصل چهارم: نگرشی وسیع به شیوه‌های مبارزه دشمنان از دیدگاه قرآن _____ ۲۵۷
- شگردهای مبارزه دشمنان با رهبران دینی _____ ۲۵۷
- تردید در حقانیت رهبری _____ ۲۵۸
- تهمت و افترا برای قداست شکنی _____ ۲۵۹
- رهبران الهی، دگرگون‌کننده عقاید مردم _____ ۲۶۰
- آشوب‌گر، فتنه‌انگیز _____ ۲۶۰
- شاعری دیوانه _____ ۲۶۰
- دروع‌گو _____ ۲۶۱
- گمراه _____ ۲۶۲
- سرچشمه همه ناکامی‌ها _____ ۲۶۲
- ناتوان _____ ۲۶۲
- دست پرورده اجانب _____ ۲۶۳
- مزور _____ ۲۶۳
- استهزای رهبری _____ ۲۶۳
- رهبر تراشی _____ ۲۶۴
- تطمیع رهبری _____ ۲۶۵
- تهدید رهبری _____ ۲۶۷
- شیوه‌های تضعیف مبانی مکتب _____ ۲۶۹
- استفاده از سوژه‌های مذهبی _____ ۲۷۰
- تهمت‌های گوناگون _____ ۲۷۲
- افسانه و ارتجاعی دانستن سخنان پیامبر ﷺ _____ ۲۷۲
- پنداری وحی _____ ۲۷۳
- افترا _____ ۲۷۳
- سطحی و بی‌ارزش دانستن معارف دین _____ ۲۷۳
- جنگال‌آفرینی _____ ۲۷۴
- عیب‌جویی _____ ۲۷۴

- ۲۷۵ _____ تخریب پایگاه‌های مکتب
- ۲۷۵ _____ ستیز مسلحانه
- ۲۷۶ _____ شیوه‌های دشمنان برای مبارزه با پیروان مکتب توحیدی
- ۲۷۶ _____ گمراهی پیروان رهبری
- ۲۷۹ _____ تفرقه افکنی
- ۲۷۹ _____ تحقیر پیروان حق
- ۲۸۰ _____ اتهامات ناروا به پیروان حق
- ۲۸۱ _____ محاصره اقتصادی
- ۲۸۲ _____ به کارگیری عوامل نفوذی
- ۲۸۳ _____ تضعیف روحیه
- ۲۸۴ _____ تهدیدها و جنگ‌ها
- ۲۸۵ _____ فصل پنجم: شیوه‌های مبارزه با دشمنان از دیدگاه قرآن
- ۲۸۶ _____ شناسایی‌های مقدماتی
- ۲۸۶ _____ انگیزه‌شناسی
- ۲۸۷ _____ نقشه‌شناسی
- ۲۸۸ _____ سنگرشناسی
- ۲۸۸ _____ اسلحه‌شناسی
- ۲۸۹ _____ قدرت‌شناسی
- ۲۹۰ _____ آراستگی نیروها به صفات شایسته
- ۲۹۰ _____ آراستگی به صبر و تقوا
- ۲۹۱ _____ یاد خدا
- ۲۹۲ _____ اطاعت از رهبری
- ۲۹۲ _____ وحدت و همدلی
- ۲۹۳ _____ ثبات قدم
- ۲۹۳ _____ پرهیز از کارهای ابلهانه و غرورآمیز
- ۲۹۳ _____ توکل بر خدا

- مبارزه با زمینه‌های نفوذ دشمنان ۲۹۴
- ممنوعیت دوستی با بیگانگان ۲۹۵
- تعاون نیک ۲۹۶
- جلوگیری از تفرقه ۲۹۷
- مبارزه منفی ۲۹۸
- مبارزه قاطع و قهر آمیز ۳۰۰
- نکاتی درباره جهاد ۳۰۳
- جایگاه جهاد در قرآن ۳۰۳
- فلسفه تشریح جهاد ۳۰۳
- آزادی ملت‌های مظلوم ۳۰۳
- از بین بردن فتنه و فساد و شرک ۳۰۳
- جلوگیری از انهدام مراکز عبادی ۳۰۳
- حمایت از افراد مظلوم و ستم‌دیده ۳۰۴
- منابع و مأخذ ۳۰۷

پیش‌گفتار

قرآن کریم، بهار دل‌ها، شفای دردها و سرچشمه دانش‌ها،^۱ زداینده تیرگی‌ها و نیز مهم‌ترین، استوارترین و ارجمندترین مستند شناخت و مرجع فهم و سند کرامت و شرافت ما مسلمانان است. قرآن چشمه سار زلالی است که آگاهان با بهره‌گیری از معارف آن، جان تفتیده خود را سیراب می‌کنند؛ و ژرف اندیشان با گل‌گشتی از بوستان رنگارنگ آن طراوت جان می‌گیرند؛ و استوارمردان حراست‌گرا از مرزهای عقیده و اندیشه، در برابر دگراندیشان، شیوه حراست و مرزبانی را از آن فرا می‌گیرند.

هنگامه طلوع این خورشید تابناک، این گرمی نامه، انسان‌ها در ظلمتی عمیق دست و پا می‌زدند. به فرموده امیر بیان، حضرت علی علیه السلام: «روزگاری که مردم باور استوار نداشتند؛ و ریشه دین، سست و پایه‌های ایمان، ناپایدار گشته بود؛ هر دسته به دینی گردن نهاده و هر گروهی پی خواهشی افتاده بودند».^۲

۱. قال علی علیه السلام: «تَعَلَّمُوا كِتَابَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، فَاتَّهَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ وَأَبْلَغَ الْمَوْعِظَةِ وَتَفَقَّهُوا فِيهِ، فَاتَّهَ رِبْعَ الْقُلُوبِ وَاسْتَشْفُوا بِنُورِهِ فَاتَّهَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ...»، بحار

الانوار، ج ۲، ص ۳۶، ب ۹، استعمال العلم والاخلاص.

۲. نهج البلاغه، خطبه ۲، ترجمه محمّد دشتی، ص ۴۳.

در چنین حال و هوایی، فریاد رهایی بخش قرآن در جهان طنین انداز شد، و انسان‌هایی گرفتار کمند جهل و تاریکی شرک و کفر را به نور توحید و معرفت حق فرا خواند. عرب بادیه نشین جاهلی در سایه عمل به آن معارف نورانی و تربیت خدایی حضرت رسول خدا ﷺ صدر نشین اقوام و ملل شد.^۱ کتابی که برای یادآوری انسان از جانب خداوند نازل شده است: «ما قرآن را برای تذکر آسان ساختیم. آیا کسی هست که متذکر شود؟»^۲ این کتاب بدون هیچ پیچیدگی، جامع شرایط است. الفاظش شیرین و جذّاب، تعبیرهایش زنده و پر معنا، اندازها و بشارت‌هایش صریح و گویا، دلایلش قوی و محکم و منطقی و متین است.

مردم در سایه عمل به دستورهای نورانی قرآن از گمراهی‌ها به وادی نور هدایت می‌شوند و به زندگی سعادت‌مندانه می‌رسند. «الر، (این کتابی) است که بر تونازل کردیم، تا مردم را از تاریکی‌های (شرک و ظلم و جهل) به سوی روشنائی (ایمان و عدل و آگاهی) به فرمان پروردگارشان درآوری. به سوی راه خداوند عزیز و حمید».^۳

حقیقت تمام نزول قرآن در همین یک جمله جمع است: «بیرون ساختن از ظلمت‌ها به نور؛ از تاریکی جهل به نور دانش، از تیرگی کفر به نور ایمان، از سیاهی ستم‌گری و ظلم به نور عدالت، از پلیدی فساد به نور صلاح، از ظلمت گناه به نور پاک‌ی و تقوا و از ظلمت پراکندگی و تفرقه و نفاق به نور وحدت».^۴

۱. گفتمان دینی منطق فهم قرآن، نشست دوازدهم، ۷۹/۱۱/۱۱.

۲. «وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ؟» قمر، آیه ۱۷.

۳. «الر كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ» ابراهیم، آیه ۱.

۴. تفسیر نمونه، ج ۱۰، ص ۲۶۲ با تلخیص.

کتابی که هدایت، درمان^۱ و موجب بیداری و بینایی جامعه‌ای است که به آن اعتقاد داشته باشند.^۲ آن هم نه بینایی در یک بُعد، بلکه در همه ابعاد زندگی به انسان بینش صحیح می‌دهد. کتاب جاودانه‌ای که در سایه روشن‌گری و هدایتش انسان می‌تواند به جهاد فکری و فرهنگی بپردازد. ﴿فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾.^۳ به یقین، مقصود از این جهاد، جهاد فکری و فرهنگی است، نه جهاد مسلحانه. چرا که این آیه جزو سوره مکی است، و حال آن که، دستور جهاد مسلحانه در مدینه نازل شده است. این تعبیر از یک سو، اهمیت مبارزهای منطقی و عقیدتی و فرهنگی را روشن می‌سازد، و از سوی دیگر، عظمت قرآن را می‌رساند. زیرا قرآن وسیله‌ای برای این جهاد اکبر و سلاح برنده‌ای است که قدرت بیان و استدلال و تأثیر عمیق و جاذبه‌اش ما فوق تصور و قدرت انسان‌ها می‌باشد. این سلاح برنده در عین برندگی، مبارک هم است؛ و خواننده‌اش را به تدبیر و تفکر در آیات نورانی‌اش امر می‌کند.^۴

کتابی که به فرموده قرآن ناطق، حضرت علی علیه السلام: «پند دهنده‌ای است که نمی‌فریبد، و هدایت کننده‌ای که گمراه نمی‌سازد، و سخنگویی است که هرگز دروغ نمی‌گوید، کسی با او همنشین نشد، مگر آن که بر او افزود یا از او کاست؛^۵ در هدایتش افزود و از گمراهیش کاست».

۱. ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي آمَنُوا هُدًى وَشَفَاءً﴾، فضلت، آیه ۴۴.

۲. ﴿هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾؛ جاثیه، آیه ۲۰.

۳. فرقان، آیه ۵۲، «بنابراین، از کافران اطاعت مکن، و به وسیله آن (=قرآن) با آنان جهاد بزرگی بنما».

۴. ﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾؛ صاد، آیه ۲۹.

۵. نهج البلاغه، خطبه ۱۷۶، ص ۳۳۲، ترجمه محمد دشتی.

آن ولیّ حقّ ﷺ در آستانه شهادتش به عنوان وصیت به فرزندان و همه مؤمنان فرمود: «خدا را خدا را درباره قرآن. مبدا دیگران در عمل به آن از شما سبقت گیرند.»

قانون نامه‌ای که تمام پیروان مکتب توحیدی را به شناخت خالق یکتا و ایمان به او و نیز عوامل سعادت و شقاوت و ابزار آن دعوت می‌نماید.

کتابی که می‌آموزد که با خودی چگونه رفتار داشته باشیم و با بیگانه چگونه برخورد کنیم. ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾.^۲

در نهایت، کتابی که دشمن‌شناسی را به ما می‌آموزد که: چه کسی دشمن است؟ شیوه‌های او چگونه می‌باشد؟ راه مقابله با آن چیست؟^۳ سده‌ها از نزول آن می‌گذرد، ولی هم اکنون نیز قرآن عزیز همچون ریسمانی محکم و ناگسستنی، متزلزلان و نااستواران را برای رهایی از تزلزل و دست یافتن به دست آویزی استوار فرا می‌خواند؛ همچنین بسان مشعل فروزانی، جوامع بشری فرورفته در ظلمت‌های جهل را روشنایی و حرارت می‌بخشد؛ و انبوه انسان‌های گرفتار در تهاجم گسترده آموزه‌ها و اندیشه‌های گوناگون را برای ورود در دژ تسخیرناپذیر آموزه و حقایق خویش دعوت می‌کند. و می‌رود تا ان شاء الله، با ظهور حضرت مهدی - روحی له الفداء - تمدنی نو و آیینی بدیع و کامل به بشریت متحیر و سرخورده از مکاتب ناتوان بشری ارایه دهد، و برای عالم و آدم طرح نو در اندازد.

از همه عزیزان یاری‌گراین حقیر در این نوشتار - به خصوص - استاد

۱. «اللّٰهُ اللّٰهُ فِي الْقُرْآنِ لَا يَسْبِقُكُمْ بِالْعَمَلِ بِهِ غَيْرُكُمْ» نهج البلاغه، نامه ۴۷، ص ۵۵۸.

۲. فتح، آیه ۲۹.

۳. ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْحَبْلِ يُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ﴾؛ انفال، آیه ۶۰.

فرزانه، محقق مدقق، جناب حجة الاسلام والمسلمین، حاج شیخ محمد مهدی مهندسی - دامت برکاته - مشوق و راهنمای این جانب در تمام مراحل، صمیمانه تشکر می‌نمایم. و برای ایشان سلامتی و توفیق‌های روز افزون خواهانم. به امید آن روز.

حوزه علمیه قم مقدّس

سید کمال حسینی

۸۱/۵/۲۲ برابر با ۴ جمادی الثانی ۱۴۲۳ هـ.ق.